

LAKI ILDIKÓ PhD

b.laki.ildiko@gmail.com
adjunktus (SZTE JGYPK)

Városi szerepek – avagy napjaink foglalkoztatottsági kérdése Százhalombattán

— *Urban Roles – Employment Opportunities in Contemporary Százhalombatta* —

Abstract Százhalombatta owes its significance and current state as an industrial town to the economic and political transformations that have taken place in the second half of the twentieth century. The industrial policies of the 1950s laid special emphasis on the industrial and economic development of Hungary; however, it should be noted that this process took place in a controversial and restrictive political environment. The town development started in reality in the 1960s, when two large industrial enterprises were relocated, as a result of a political decision, to the vicinity of Százhalombatta. The original small settlement of Százhalombatta was granted city status in 1970. It grew rapidly from the middle of the 1960s; thanks to the innovative enterprises which elevated it from the group of traditional industrial towns to that of the modern 21st century urban settlements. Simultaneously, it preserved its original roles and functions, as well as its distinguished position especially in an industrial sense.

Keywords employment data/statistics, industrial city, roles in the local labour market, town functions, future vision, structural changes

DOI 10.14232/belv.2015.4.7 <http://dx.doi.org/10.14232/belv.2015.4.7>

Cikkre való hivatkozás / How to cite this article: Laki Ildikó (2015): Városi szerepek – avagy napjaink foglalkoztatottsági kérdése Százhalombattán. *Belvedere Meridionale* 27. évf. 4. sz. 97–110. pp

ISSN 1419-0222 (print) ISSN 2064-5929 (online, pdf)

(Creative Commons) Nevezd meg! – Így add tovább! 4.0 (CC BY-SA 4.0)
(Creative Commons) Attribution-ShareAlike 4.0 International (CC BY-SA 4.0)

Százhalombatta lakosainak foglalkoztatottsági helyzete két primér vizsgálat tükrében

Százhalombatta foglalkoztatási struktúrája az 1950-es évekig alapvetően a mezőgazdaságra épült. E tevékenységrendszer a két nagy ipari üzem létrejöttével (1950-es évek vége) szinte teljes egészében felszámolódott. Néhány év alatt (1949-ben a lakosságszám 1717 fő, 1970-ben már 7742 főt tett ki) az iparban foglalkoztatottak számaránya több mint háromszorosára emelkedett. A város egészét ez az iparvárosi jelleg határozza meg a mai napig is, annak ellenére, hogy időközben a hagyományos, monolitikus szerepkör az igényeknek megfelelően fokozatosan átalakult.

A hagyományos nagyvállalatok mellett megjelentek a magáncégek, egyéni vállalkozások, melyek jelentős befolyást gyakoroltak a város foglalkoztatására, az esetleges szerkezeti átalakulásra. A város „eltartói” továbbra is az iparvállalatok maradtak. 1999-ben a város vezetése létrehozta a Batai Ipari Parkot, a környékbeli magánkezdeményezések megvalósításának lehetőségeként. A telephely teljes nagysága közel 2,5 hektár, így a későbbi fejlesztéseknek is helyet ad. A közel 2200 m²-es épület két szárnyra tagozódik. A csarnoképület 8 db 80 m²-es és 2 db 160 m²-es, minden igényt kielégítő műhelyből áll.¹

2008 végére az ipari parki ingatlanok teljes körűen értékesítésre kerültek. 2012. év elején átadásra került a BIP Északi irányú bővítési területe, ahol 9,4 hektár összközműves ipari terület várja a kis- és közepes befektetőket, 2014 nyarától erre a területre is megkezdődött a befektetés. Jelenleg 64 cég található az ipari park területén, egy részük a MOL Nyrt. érdekeltségébe tartozik, más részük a város és környékének befektetői körébe.

1961 és 1967 között Százhalombattán épült fel a Dunamenti Erőmű – amely ma (a MET Power AG vállalatcsoport tagjaként) Magyarország legnagyobb teljesítményű hő-

erőműve. Alapfeladata a villamosenergia-termelésen kívül a MOL Nyrt. Dunai Finomító elektromos árammal és jelentős mennyiségű ipari gőzzel való ellátása. 1995-ben az erőmű a mai GDF-SUEZ csoport többségi tulajdonába került. 2008-ban megkezdődött a G3-F8 fejlesztési projekt, melynek célja egy nagy hatásfokú, kombinált ciklusú gázturbinás blokk építése volt, ötvözve a régi és az új technológia előnyeit. Az elmúlt évek jelentős beruházásainak köszönhetően az erőmű segédüzemi technológiai már teljes körűen kielégítik korunk műszaki és környezetvédelmi követelményeit. A vízkivételi technológia modernizációjával az erőmű termelési költsége jelentősen csökkent. Lényegesen emelkedett a vízellátás biztonsági foka is, hiszen az erőmű – saját fogyasztása mellett – a MOL Dunai Finomítóját is folyamatosan ellátja nyersvízzel. A Dunamenti Erőmű Zrt. meghatározó üzleti partnerei a Magyar Villamosenergia-ipari Átviteli Rendszerirányító, a MOL Nyrt. és Százhalombatta városa. A MET Holding cégcsoport tagjaként működő MET Power AG 2014. februárban először 24,5%-át vásárolta meg a Dunamenti Erőműnek, majd július 1-jétől 74,8%-os többségi tulajdonossá is vált. A MET Holding további fejlesztéseket tervez, amely új munkahelyeket teremthet a régióban.²

A Százhalombattai Dunai Finomító a MOL Nyrt. termék-előállítás kereskedelmi divíziójának egysége. Az 1965 óta üzemelő finomító kapacitása évi 8,1 millió tonna. Magyarországon jelenleg egyedül itt folyik kőolaj-desztilláció. Az üzemanyagok, fűtőolajok mellett pb-termékeket, bitumeneket, valamint a vegyipari termékek széles skáláját állítják itt elő.

Százhalombatta a két nagy foglalkoztatóval és Budapest közelségével egyaránt sajátos helyzetben van; a főváros közelsége lehetőséget jelent azok számára is, akik nem találnak helyben állást, de még az agglomerációhoz tartozó bevásárlóközpontok és logisztikai központok

¹ <http://www.bip.hu/bel.php?ssz=7>, 2014

² <http://www.dert.hu/hu/tarsasagunkrol>, 2015

(jelen esetben elsősorban Budaörs) is bővíti a lehetőségeket.

A tanulmány módszertana

A Százhalombattai Önkormányzat megbízásából 2012 őszén egy 500 fős telefonos felmérés készült a 18 és 62 év közötti helyi lakosok körében a százhalombattai foglalkoztatottsági helyzetkép feltárására fókuszálva. A kutatás nem, kor és iskolai végzettség szerint kívánta reprezentálni a városban lakó aktív korú lakosságot.³ A kutatás főkérdése arra irányult, hogy az ezredfordulót követően mi jellemzi az egyik legjobban pozicionált magyarországi települést a helyben élők élethelyzetének és munkaerő-piaci viszonyának összefüggéseiben. A kutatást később kiegészítette egy személyes beszélgetéseken alapuló kismintás vizsgálat is, mely viszont a mélyebb egyéni megfigyelések, észrevételek mélyebb tartalmára fókuszált. A személyes megkérdezések mintegy kiegészítőivé váltak az 500 fős mintából nyert eredményeknek. Százhalombatta munkaerőpiacra irányuló vizsgálatait végül egy 2014 őszén végzett 100 fős elemzés adta, mely mindezek mellett az életkörülményekre, a település életképére, illetve a helyi társadalom belső problémáira kívánt választ kapni. A három vizsgálat, illetve kutatás egymást kiegészítve és egymásra épülve biztosította a tanulmány megfelelő alapját és főbb mondanivalóját.

A 2011-ben végzett népszámlálás (Területi adatok – Pest megye, 2013) adatai szerint Százhalombatta összlakosságának 46,4%-a volt foglalkoztatott, 0,5% munkanélküli, 23,5% inaktív és 25,6% ellátott. Mind a város 18 és 62 év közötti lakosai között készített a foglalkoztatottsági helyzetképre irányuló kutatás, mind

pedig a 2014 őszén zajlott vizsgálat nem, kor és iskolai végzettség szerint reprezentálta a városban lakó aktív korúakat.⁴ A 2012-ben végzett városi munkaerő-piaci kutatás adatai szerint (a megkérdezett 500 fő) ezt tartalmában pontosította, így az adatok alapján elmondható, hogy a város aktív korú lakosságának (2012-ben 11 600 fő, 2014 januárjában 10 985 fő volt az aktív munkaerő-piaci szereplő) 60%-a alkalmazotként dolgozott; 4% vállalkozó; a lakosság további 36%-a átmenetileg vagy tartósan inaktív volt. A foglalkoztatottak 61%-a dolgozott helyben, 39%-a ingázott.

A 2014 őszén végzett vizsgálat (100 fő, a városi lakosság kevesebb mint 10%-a) eredményei szerint a város aktív korú lakosságából 64 fő alkalmazotként, 5 fő vállalkozóként, 31 fő pedig inaktívként, illetve eltartotként jelent meg.

A nagymintában vizsgált helyben foglalkoztatottak 37%-a helyi kis- és középvállalkozásnál, 21–21%-a a MOL Százhalombattai Dunai Finomítónál, valamint az önkormányzat intézményeinél dolgozott. Az Erőmű a városban dolgozók 7%-ának (2014. év eleji adat) biztosít munkát. Az ipari parkban kis- és középvállalkozásoknál, valamint multinacionális vállalatoknál a Százhalombattán dolgozók 8%-ának volt állása. Az ingázók között ellenben azonos arányban található Budapestre és más, környékbéli településre ingázó is, de ez a többség számára egyfajta kényszermegoldás. Az eredményekből viszont egyértelműen megállapítható, hogy a Budapestre ingázóknak és a nőknek jelentett ez a helyzet különösen nagy gondot. A közlekedési lehetőségekkel kimagasló arányban voltak elégedettek a megkérdezettek, bár a Százhalombatta és Budapest közötti közlekedés színvonalát alacsonyabbra értékelték a többieknel mindazok,

³ A mintában a teljes aktív népességre vonatkozó adatok statisztikai hibahatára +/- 4,5 százalékpont; ennél kisebb alappopuláció esetén, például egy-egy társadalmi, demográfiai csoportban a hibahatár nagyobb is lehet.

⁴ A mintában a teljes aktív népességre vonatkozó adatok statisztikai hibahatára +/- 4,5 százalékpont; ennél kisebb alappopuláció esetén, például egy-egy társadalmi, demográfiai csoportban a hibahatár nagyobb is lehet. A kutatásban a szerző maga is részt vett.

1. SZ. TÁBLÁZAT ❖ „A helyben foglalkoztatottak aránya a releváns társadalmi-demográfiai jellemzők szerint (%)

A VÁLASZADÓ NEME SZERINT	férfi		nő	
Finomító (MOL)	34		6	
Erőmű	10		4	
önkormányzat	9		34	
kis-és közép vállalkozás	35		40	
multinacionális nagyvállalat	11		17	
ISKOLAI VÉGZETTSÉG SZERINT	legfeljebb 8 általános	szakmunkás	érettségizett	diplomás
Finomító (MOL)	14	25	20	23
Erőmű	-	10	9	4
önkormányzat	25	14	18	38
kis-és közép vállalkozás	39	45	37	19
multinacionális nagyvállalat	21	6	16	15

Forrás: IPSOS KUTATÁS 2012, saját szerkesztés

akik nap mint nap megteszik ezt a távolságot.

Az ingázási hajlandóság a környékbeli településekre és Budapestre egyaránt magas volt, azonban látható volt az is, hogy azok, akik nem találták megfelelőnek helyben az elhelyezkedési esélyeiket, azok az átlagosnál kevésbé voltak hajlandók ingázni. Ebből arra is lehet következtetni, hogy megjelent egy kb. 7%-os pesszimista réteg, amelynek tagjai kilátástalannak látták helyzetüket, nem érezték úgy, hogy bármit is tudnának tenni ennek javítása érdekében. Ezt némileg gyengítették a 2014-es kutatás adatai. A megkérdezettek közül 75 fő jelezte azt, hogy a főváros közelsége mindenféleképpen előnyt jelent a tartós munkavállalás szempontjából. Az ingázás valóban nem tekinthető hosszú távú életformának, a helyi szinten történő munkavállalás valóban megfelelőbb lenne, de az agglomerációs közlekedés minőségi javulása mindenféleképpen segítheti az ingázás körülményeit.

A nagymintás kutatás adatai szerint a munkanélküliség a város aktív korú népességének 2012-ben a lakosság 10%-át érintette, 2014-ben ez a számadat a 100 főt érintő vizsgálatban 11,4%-ra emelkedett. Valamivel magasabban mért munkanélküliséget jelentett mindez, mint amekkora a regisztrált munkanélküliekre vonatkozó 2012-es vagy 2014-es

év végi adatok szerint volt látható. 2012-ben a megkérdezettek 36%-a legfeljebb fél éve volt munkanélküli, az egy éven túli (tartósan) munkanélküliek aránya ekkor 41%-ot tett ki, a munkanélküliek között viszont csak nagyon kis számarányban (6%) volt található pályakezdő munkanélkülivel. A 100 fő közül 8 fő jelezte tartós munkanélküliségét, 4 fő pedig az az ideiglenes státusát.

A munkanélkülieket a tanulókkal, a szülési szabadságról visszatérőkkel és mindkét a vizsgálat során inaktív, de a munkaerőpiacra visszatérni szándékozókkal kiegészítve elmondható, hogy Százhalombattán 2012-ben megközelítőleg 1400 fő, azaz az aktív lakosság 12%-a szeretett volna helyben, a városban állást találni. Körükben enyhén felülreprezentáltként jelentek meg a legalacsonyabb iskolai végzettségűek (legfeljebb 8 általános iskolai osztályt végeztek), viszont ettől eltekintve minden társadalmi csoport tagjai képviselték magukat.

A településen az **átlagosnál kiszolgáltatottabb, veszélyeztetettebb csoportok** között a legfeljebb 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezők, az 50–62 év **közöttiek**, a Lakótelepen és Ófaluban, Óvárosban élők. Emellett minden esetben az átlagnál rosszabb helyzetben a nők szerepelnek.

Ezekben a csoportokban az átlagosnál jellemzőbb volt a munkanélküliség; az attól való félelem, hogy a közeljövőben elveszíthetik állásukat; az, hogy várakozásaik szerint csak nehezen vagy egyáltalán nem találnának állást. Az érettségizettek sajátos helyzetűeknek tekinthetők, a legtöbb szempontból nem rosszabb a helyzetük az átlagosnál, viszont felülreprezentáltak a tartósan munkanélküliek körében.

2012-ben a leghátrányosabb helyzetben egy megközelítőleg 1200 fős csoport (az aktív népesség 10,3%-a) volt tekinthető, amelynek tagjai vagy tartósan munkanélküliekként jelentek meg, vagy a vizsgálat ideje alatt úgy gondolják, hogy helyben nincs esélyük állást találni. Köztük meglepő módon felülreprezentáltak az érettségizettek, területi szinten pedig a Lakótelepen és Ófaluban élők. A város helyzetét viszonylag pozitívan értékeli a megkérdezettek: az országos átlagnál jobbnak tartja Százhalombattát, a válaszadók 50%-a úgy gondolta, hogy nincs probléma, 30% hasonlóan nem érzett súlyosabb problémát a mindennapokban, viszont ez a csoport már elégedetlenebb volt, mint azok akik nem érznek súlyos problémát.. A lakosság 8%-a érezte úgy, helyzete rosszabb lett, mint korábban (10-15 évvel ezelőtt) volt, köztük nem meglepő módon az átlagosnál valamivel magasabb arányú a munkanélküliek köre. Ennek ellenére Százhalombattán az ott élők szerint korlátozottak az elhelyezkedési lehetőségek, a nagymintás kutatásban megkérdezettek 13%-a gondolta úgy, hogy ha keresnie kellene, – a vizsgálat ideje alatt – akkor egyáltalán nem találna állást helyben. A 2012-es nagymintás és a 2014-es kismintás kutatás és vizsgálat során a többség (55%) viszont úgy érezte nehezen tudná megoldani az elhelyezkedést.

A foglalkoztatásra irányuló 500 fős kutatás során látható volt az is, hogy az akkor tanuló viszonyban lévők kimagasló arányban bizakodtak a helyben történő elhelyezkedésben. A kismintás vizsgálat (100 fő) során

a válaszadók ellenben sokkal erőteljesebben fogalmazták meg kételyeiket, dilemmáikat. A megkérdezettek közül 55 fő jelezte azt, hogy nem érez problémát, a város munkalehetőségei megfelelőek, de nem biztos, hogy hosszú távon biztosítani tudják az ott élők számára a munkalehetőséget/lehetőségeket.. 28 fő (akik egyben az ingázók csoportját is alkották) a város helyzetét felemásan ítélték meg. A munkalehetőségek körét korlátozotttnak tartották, a helyi foglalkoztatókkal összefüggésben kissé szkeptikusak voltak, véleményük szerint a helyben élőket teljes körűen nem lesznek képesek foglalkoztatni. 17 fő nem adott értékelhető választ, melyből arra lehetett következtetni, nem kellőképpen bizakodóak a jövőt illetően. Az 500 fős foglalkoztatásra irányuló kutatás során a válaszadók/foglalkoztatottak 67%-a jelezte, hogy biztonságban érzi magát, egyáltalán nem tartja valószínűnek, hogy a következő egy évben elveszítheti az állását. A Százhalombattán dolgozók közül leginkább az önkormányzatnál, illetve önkormányzati tulajdonú vállalatoknál és a Finomítóban dolgozók érezték magukat a legnagyobb biztonságban; legkevésbé pedig az Erőmű dolgozói. A helyi kis- és középvállalkozásoknál dolgozók kilátásai a magyarországi átlagnak feleltek meg. A Finomító jövőjével kapcsolatos várakozások rövidebb távon rosszabbak, mint hosszabb távon (5–10 éves időintervallumot érve ez alatt). Rövid távon a válaszadók 41%-a szerint csökkenni fog a Finomítóban dolgozók száma, hosszabb távon ez az arány már csak 34%-ra redukálódhat.. A Finomítóban dolgozók optimistábbak a vállalat jövőjével összefüggésben, mint azok, akik máshol dolgoznak.

Az Erőműben a szűk többség a foglalkoztatottak számának csökkenését várja rövidebb távon és 45% hosszabb távon is erre számít. Az Erőmű jövőjével összefüggésben pesszimistábbak azok, akik jelenleg is ott dolgoznak, és nagyobb valószínűséggel jelentek meg ebben a csoportban azok is, akik szerint könnyen elképzelhető, hogy a következő években el-

veszíthetik az állásukat. Az ország gazdasági helyzete és a munkahelyhiány mellett a legtöbben a nyelvtudást és a megfelelő szakma hiányát okolják azért, hogy ők vagy a hozzájuk hasonló emberek nehézségekkel küzdenek a munkaerőpiacon; emellett jellemző még a pályakezdőknél a szakmai tapasztalat hiányának említése, az idősebbek esetében pedig az életkor.

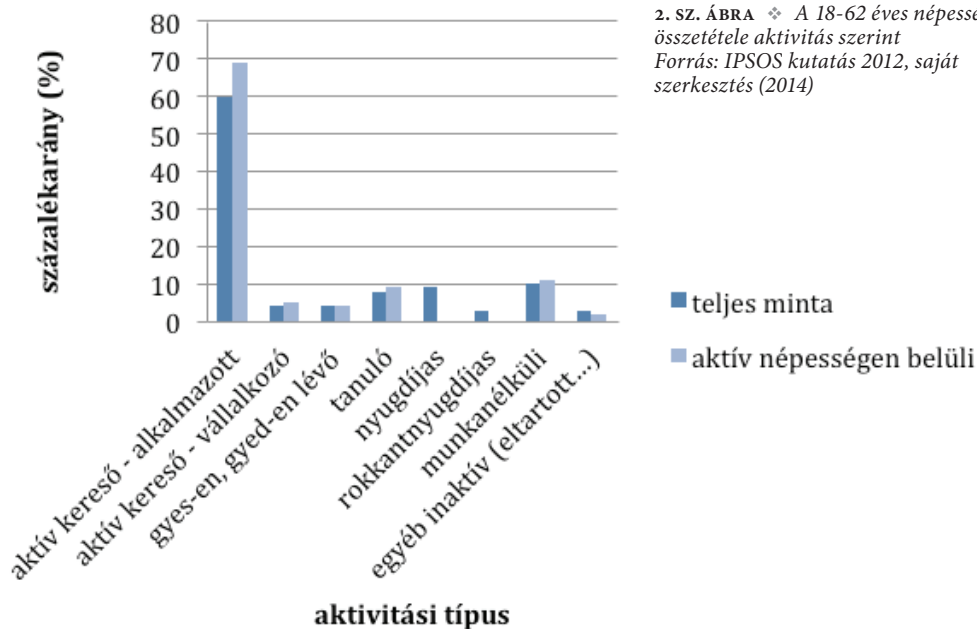
A kismintás vizsgálat (2014) során a vizsgált populáció a foglalkoztatottság vonatkozásában pesszimista volt. A megkérdezettek közül 25 fő nem bízott a helyi munkaerő-piaci szereplőkben. A Finomító jövőjével összefüggően pozitívabb képet vetítettek fel, ellentétben az Erőművel, ennek ellenére úgy gondolják, a város és lakossága e két iparvállalatra hosszú távon nem építhet. A többi városi szereplő (kulturális, szolgáltatási és oktatási intézmények) pozícióját stabilnak, viszont a foglalkoztatás szempontjából nem tartják jelentősnek. A 25 fő közül viszont 2 fő egyértelműen válaszolta azt, hogy a helyben foglalkoztatás ezekre a kulturális és oktatási városi szereplőkre nem építhető.

Foglalkoztatottsági helyzetkép

Az 500 fős foglalkoztatásra irányuló kutatás (2012) eredményeként elmondható, hogy a

18 és 62 év közötti, aktív korú lakosság 60%-a alkalmazottként, 4%-a vállalkozóként dolgozott és 4%-a volt ezidő alatt szülési szabadságon. A tanulók aránya 8%-ot, a nyugdíjasoké 9%-ot, a rokkantnyugdíjasoké 3%-ot tett ki. A munkanélküliség a kutatás ideje alatt az aktív korú népesség 10%-át érintette.

A kutatásban részt vettek 14%-a nem volt munkaerő-piaci szempontból aktívnek tekinthető: nyugdíjas vagy rokkantnyugdíjas; olyan gyesen, gyeden lévő, aki a közeljövőben nem kíván visszatérni a munkaerőpiacra, és olyan inaktív, aki nem tervez a jövőben munkát vállalni. Tehát az aktív népesség 69%-a alkalmazottként és 5%-a vállalkozóként dolgozott. Százhalombatta foglalkoztatottsági struktúrájában 1980 és 2011 között jelentős változás nem következett be, az azonban nyilvánvaló, hogy a munkanélküliek és az eltartottak száma az évtizedek során emelkedett. Az 500 fős foglalkoztatottságra irányuló kutatás és a 100 fős vizsgálat eredményei azt mutatták ez a számadat egyfelől az idős, gyenge munkaerő-piaci pozícióval rendelkezők csoportját, másfelől a még inaktívnek tekinthető 26 éves és az alatti korosztályt foglalta magába. A kismintás vizsgálatban a válaszadók közül 64 fő alkalmazotti, 65 fő vállalkozói státusban,

31 fő pedig inaktív vagy eltartottként jelent meg. Ez utóbbi csoporthoz tartoztak a tanulók, nyugdíjasok, a tartós betegségben szenvedők és a munkahelyet keresők köre.

Az 500 fős foglalkoztatottságra irányuló kutatásban (2012) az aktív kereső alkalmazottak 61%-a, a teljes aktív korú városi népesség 37%-a dolgozott ekkor a városban, 19% és 18% járt a környékre és más, távolabbi településeire, illetve Budapestre; 2% pedig messzebb, az ország más területén talált munkát. Az ingázók aránya összességében az aktívak 39%-a volt, a teljes városi 18–62 éves népesség 23%-a. A településen kiemelkedő arányban dolgoztak – ekkor – a szakmunkás végzettségűek, különösen a 30–49 éves korosztályt képviselők, míg a diplomások, érettségizettek és a fiatalok az átlagosnál nagyobb valószínűséggel találtak munkahelyet Budapesten, valamint a Százhalombatta közvetlen környékén. A lakótelepen élők az átlagosnál kisebb, a Dunafüreden lakók az átlagosnál nagyobb valószínűséggel dolgoztak Százhalombattán. Ennek magyarázata talán abban rejlik, hogy a lakótelepen élők korábban elsősorban az Erőműben és a Finomítóban pozicionálták munkahelyeiket. A rendszerváltást követően, de még inkább az ezredforduló küszöbén a két iparvállalatnál történt leépítések a lakótelepen élő lakosokat érintette, ezért a munkahelyeiket fokozatosan a környék vagy Budapest külső területeire helyezték át, így a lakhely és a munkahely közötti távolság időben is járható volt. A vállalatok magasabb státusú lakosai az újváros részek lakosaivá váltak, de az ő esetükben is jellemzővé vált a városon kívüli munkahelyeken történő elhelyezkedés. A kismintás, 100 fős vizsgálat (2014) során 5 fő jelezte, hogy vállalkozóként tevékenykedik, helyben, alkalmazottként 16 fő dolgozott, illetve 12 fő az önkormányzatnál vagy az önkormányzat tulajdonában lévő szervezetnél, 16 fő a MOL-nál, 5 fő a Dunamenti Erőműnél és 10 fő az ipari parkban. Az 500 fős foglalkoztatottságra irányuló vizsgálat során láthatóvá vált, hogy a Százhalombattán

dolgozók legnagyobb részben helyi kis- és közép vállalkozásoknál alkalmazottként jelennek meg (37%); az egyik legnagyobb munkaadó a városi önkormányzat, intézményei és vállalatai a helyben foglalkoztatottak 21%-ának biztosított munkát. Hasonló arányban dolgoztak a MOL Százhalombattai Dunai Finomítónál is, ellentétben az Erőművel, ahol a helyben foglalkoztatottak közül csak 7%. A százhalombattai dolgozók 8%-ának munkahelye ezidőtájt az ipari parkban volt található.

A százhalombattai kis- és közép vállalkozások jellemzőbben biztosítottak munkát az alacsonyabb végzettségűeknek: a legfeljebb érettségizettek relatív többsége ezeken a munkahelyeken dolgoztak a vizsgált időszakban. A városban dolgozó diplomások nagyobb része az önkormányzatnál helyezkedett el, egyengetük a finomítóban. A városban dolgozók között az ingázókhoz viszonyítva kiemelkedő arányban voltak jelen – mindkét vizsgálati időszakban - a gyári, üzemi fizikai munkát végzők, az oktatás területén dolgozók és a műszaki végzettségűek. Az ingázók között viszont nagyobb arányban volt található a kereskedelem, a vendéglátás területén dolgozó, a gépjárművezető és az állami alkalmazottak csoportja. A Dunai Finomító megtartó ereje mindig is nagyobb volt, mint az Erőműé. Százhalombatta aktív korú népességének 4%-a valaha dolgozott már a Finomítóban és az Erőműben egyaránt. 2014-ben a városi aktív korú lakosság 2%-a dolgozott az Erőműben, amely az 1980-as évek közepén még 13%-ot tett ki. Akik pedig korábban dolgoztak az Erőműben, azok legnagyobb részben (41%) máshol voltak alkalmazottak. Az 500 fős nagymintás kutatás ideje alatt (2012-ben) 19%-uk még mindig ott dolgozott, 15%-uk volt munkanélküli és 15%-uk nyugdíjba ment. A Finomítóban 2012. év első negyedében az aktív korú népességnek már csak 7%-a dolgozott, ezzel szemben az 1980-as években a helyben élő lakosság csaknem egynegyede, azaz 24%-a dolgozott ott. Azoknak, akik valaha a Finomítóban dolgoztak, ma 1/3%-uk

ma is ott dolgozik. Megközelítőleg 30-35% aki a két kutatás ideje alatt valahol máshol volt alkalmazott, 4% pedig vállalkozóként tevékenykedik, tevékenykedett. Ebből a mintából 11% munkanélküli, 23% nyugdíjas. Ez utóbbi csoport nagyobb részben az öregségi, kisebb részben rokkantnyugdíjas. A város vállalkozói rétegét 2012-ben és 2014-ben is az aktív korú népesség 4%-a, azaz aktív státuszúak 5%-a alkotta. *A mintába került nem foglalkoztatottak elemszáma túlságosan alacsony, ezért ezeknek a csoportoknak az összetételére csak nagyon óvatosan lehet következtetni.* A vállalkozók több mint fele (55%-a) – a vizsgálat ideje alatt – Százhalombattán végezte vállalkozói tevékenységét: legtöbbször valamilyen szolgáltatás területén (69%). A megkérdezett vállalkozók 94%-a állt korábban alkalmazásban; többségük Százhalombattán dolgozott mielőtt elkezdte volna önálló tevékenységét. A mintába került vállalkozók átlagosan 12 éve végzik vállalkozói tevékenységüket; mindössze három olyan vállalkozó került a mintába, aki 3 évnél nem régebben üzemelteti a cégét. Ez, és az a tény, hogy mindössze egy megkérdezett vállalkozó volt már munkanélküli, arra utal, hogy ha vannak is kényszerszállalkozók a városban, őket nem sikerült a kutatás során megtalálni. A vállalkozók kimagasló többsége gondolta úgy, hogy ha nehezen is, de találna állást helyben – amennyiben erre kerül sor. Budapesten pedig szinte mindegyikük. Ingázási hajlandóságuk, rugalmasságuk is az átlag feletti, kivétel nélkül hajlandók lett volna Budapestre is munkába járni, ha a helyzet ezt kívánná. A kismintás vizsgálatban (2004-ben) 5 fő jelezte vállalkozói státusát, mind az 5 válaszadó több mint 10 éve vállalkozó, telephelyük részben Százhalombattán, részben Budapest. Korábban mindannyian valamilyen állami munkahelyen dolgoztak, de nem helyben. A helyi szintű foglalkoztatást ellentmondásosnak tekintik, válaszaik elsősorban a két iparvállalat vonatkozásában voltak negatívnak, a helyben működő gazdasági egységeket pedig túl elzárkózónak tekintették. Az

aktív korú népesség 4%-a, az aktív státuszúak 4%-a volt a kutatások időpontjában gyesen vagy gyeden. A gyesen, gyeden lévők többségükben alkalmazottként dolgoztak, mielőtt szülési szabadságra mentek (88%), a megkérdezettek 41%-a tud vagy szándékozik visszamenni a korábbi munkahelyére, 28%-nak pedig munkát kell keresnie. Alacsony hajlandóság mutatkozott a tekintetben, hogy otthon maradjanak-e vagy vállaljanak-e egy következő gyereket. A csoportban – nem meglepő módon – különösen magas arányban voltak jelen azok, akik Százhalombattán maradnának hosszabb távon. A gyesen, gyeden lévő, munkába visszatérni szándékozók optimisták az elhelyezkedésükkel kapcsolatban, a válaszadók 81%-a úgy gondolta Budapesten könnyen találna állást, de meglátásuk szerint Százhalombattán is van esélyük. A csoport tagjai a környék más településeire is hajlandók lennének a jövőben ingázni, de Budapestre már nem szívesen menne a szülési szabadságon lévő nők 1/4-e. A tanulók csoportjába az aktív korú népesség 8%-a, az aktív státuszúak 9%-a tartozott. A vizsgált időszakokban a tanulók 1/3-a egyetemen, 1/10-e főiskolán tanul, de viszonylag magas arányban jelennek meg az érettségit adó intézményben és szakmunkásképzőben tanulók is. A mintába tartozók 31%-ának volt már korábban állása, 11%-uk jelenleg is dolgozik a tanulmányai mellett. A felsőoktatás intézményeibe járók 30%-a mérnöknek, 24%-a közgazdász, marketinges vagy pénzügyi területen tanult. A tanulók 94%-a úgy gondolja, hogy ha nehezen is, de találna állást Százhalombattán; és ebben a csoportban a legmagasabb azok aránya, akik úgy gondolják, hogy könnyen találnának (42%). Ennek megfelelően ők a környékbeli és budapesti álláslehetőségekkel kapcsolatban is optimisták. Az ingázási hajlandóságuk igen magas, kivétel nélkül mindegyikük hajlandó lenne mind a környék valamelyik településén, mind Budapesten munkát vállalni. Ez nem meglepő, hiszen náluk a legalacsonyabb azok aránya, akik helyben szeretnének állást találni,

sőt feltűnő, hogy 13% legszívesebben külföldre menne. A kismintás vizsgálat során az inaktív csoportjából (31 fő) 7 fő jelezte tanulói, hallgatói státusát. E csoportba tartozók közül mindannyian napi szinten jártak be ekkor Budapestre. A vizsgálatok ideje alatt úgy gondolták, ha végeznek, Budapestén maradnak, és egy idő után – megteremtve a feltételeket – elköltöznének Százhalombattáról. A jövőt most még nem tudják elképzelni a városban, 3 fő azonban nem vetette el azt a felvetést, hogy ha családalapításra vállalkoznak, akkor esetleg visszaköltöznének a városba. A munkalehetőségek körét zártnak tekintik, nem próbálkoznak a helyben történő elhelyezkedéssel.

A százhalombattai lakosság körében az aktív korú népesség 9%-a nyugdíjasként van jelen.

A mintába került 62 év alatti nyugdíjasok 75%-a öregségi nyugdíjas és 25%-a rokkantnyugdíjas. Kimagasló többségükben százhalombattai munkahelyekről mentek nyugdíjba, ami arra is utal, hogy korábban a helyben foglalkoztatottság aktívabb mutatókkal rendelkezett. A jelenlegi foglalkoztatottakhoz hasonló arányban dolgoztak a mostani 62 év alatti nyugdíjasok a Finomítóban (26%) és az Erőműben (8%). Legnagyobb arányban (42%) az önkormányzattól vagy önkormányzati tulajdonú vállalatától mentek nyugdíjba. A kismintás vizsgálat során 8 fő nyugdíjas és 2 fő rokkantnyugdíjas jelent meg, akik közül korábban 4 fő a finomítóban, a MOL-ban, 3 fő a Dunamenti Erőműben, 2 fő az önkormányzatnál és 1 fő egy budapesti nagyvállalatától ment nyugdíjba, illetve ezekről a helyekről rokkantossították.

Ingázói helyzetkép

A kutatás során láthatóvá vált, hogy a foglalkoztatottak 61%-a dolgozik helyben és 39%-a ingázik. Az ingázás a legtöbb munkavállaló számára kényszermegoldás: az ingázók 2/3-a szívesebben dolgozna helyben. A környéken más településen dolgozók szinte kivétel nél-

küli naponta (92%) vagy néhány naponta (6%) ingázott; átlagosan egy-egy munkanapon 22 km-t tettek meg és 54 percet töltenek utazással. A Budapestén dolgozók 84%-a naponta, 14%-a néhány naponta járt be a munkahelyére; átlagosan 36 km-t utaztak és egy és negyed órát töltenek utazással. Az utazással töltött idő alapján nem meglepő, hogy – bár a környék más településein dolgozók többsége is szívesebben dolgozna helyben – a Budapestén dolgozók elégedetlenebbek voltak a helyzetükkel. A nők számára valamivel nagyobb problémát jelent az ingázás; az átlagosnál jellemzőbb, hogy szívesebben dolgoznának helyben. A többi vizsgált társadalmi, demográfiai tényező nem befolyásolja azt, hogy az ingázók mennyire elégedettek a helyzetükkel. A közlekedési lehetőségekkel a legtöbb megkérdezett százhalombattai inkább elégedett mind a környékbeli települések, mind Budapest viszonylatában. Százhalombatta és a környező települések között 5-ös skálán átlagosan 3,9-re értékelték összességében a helyben lakók a közlekedési lehetőségeket; és a mindennapi tapasztalattal rendelkező ingázók is hasonlóképpen értékelik a helyzetet. A Százhalombatta és Budapest közötti utazási lehetőségeket még magasabbra, átlagosan 4,1-re értékelték az emberek, de a Budapestre ingázók nem találják annyira pozitívnak, náluk 3,9-es átlagot ért el a közlekedés minősége. Az ingázási hajlandóság igen magas, az aktív korúak 94%-a hajlandónak mutatkozna a jövőben is, hogy a környéken más településre járjon dolgozni; ez az arány a munkanélküliek és a további állás nélküliek között 100%. Budapestre is hajlandóak lennének a legtöbben ingázni, de ez az arány már „csak” 84%, érdekes módon a munkanélküliek között pedig még kisebb, 67%. A környező településeken vállalt munka az átlagnál kevésbé lenne vonzó a diplomások és az Újtelepen élők számára. Budapestre nem szívesen mennének a gyesein, gyeden lévőek és az Újtelepen lakók. Az a tény, hogy a megkérdezettek rossznak látták helyben az elhelyezkedési esélyeiket, nem

növeli az ingázási hajlandóságot, sőt az is egyértelműen látható, hogy akik saját benyomásuk szerint a jövőben könnyen találnának helyben állást, rugalmasabbak az ingázással kapcsolatban. Ez arra utal, hogy van egy szűk, pesszimista, elkeseredett réteg, amelynek tagjai már nem érzi úgy, hogy helyzete javulásáért tenni tudna. Ugyanerre utal az is, hogy a jelenleg munkanélküliek között jóval nagyobb arányban jelentek meg azok is, akik nem járnának Budapestre dolgozni, mint a jelenleg foglalkoztatottak között. Az ingázásra nem hajlandó elkeseredettnek tekinthető rétegben nagyobb arányban voltak találhatóak a nők, mint a férfiak (a gyesen, gyeden lévőkkel figyelmen kívül hagyva is, hiszen ők érthető okból nem akarnak messzire elmenni munkába); jellemzőbb ez a 30–49 évesekre, mint a náluk fiatalabbakra vagy idősebbekre; az alacsony végzettségűekre, főleg a legfeljebb 8 általánost végzettek, valamint az Újtelepen lakókra.

Munkaerő-piaci szereplők (aktivitás és inaktivitás)

A kutatásban résztvevők között az aktív korúak 10%-a, a munkaerő-piaci szempontból aktívak 11%-a volt munkanélküli. A munkanélküliek 65%-a regisztrált munkanélküli, 35%-uk nem. A két vizsgálat ideje alatt a munkanélküliek több mint harmada fél évnél régebben veszítette el az állását; egy évnél régebben (tartósan) munkanélküli 41%-uk (a teljes minta 4%-a).

A városban élő aktív korúak 39%-a volt valaha munkanélküli; 22% egyszer és 17% többször is. A leghosszabb munkanélküli időszakuk átlagosan 10 és fél hónap volt. A munkanélküliség által valaha érintettek között valamivel nagyobb arányban található nők, mint férfiak, a férfiak viszont felülreprezentáltak az ismétlődően munkanélküliek között. Kiemelkedő arányban érintette még a munkanélküliség a jelenleg 30–49 éves korosztályt és az Óvárosban lakókat.

A nagymintás kutatás eredményei sze-

rint a városban állást keresők több mint fele (58%) a vizsgált időszakban munkanélküli volt, 23%-a tanuló és 18%-a gyesen, gyeden lévő vagy egyéb inaktív. A városban állást keresők között felülreprezentáltak a legalacsonyabb iskolai végzettségűek (legfeljebb 8 általánost végzettek); a szakmunkások a teljes népességnek megfelelő arányban vannak jelen; az érettségizetteknél és a diplomásoknál pedig az átlagosnál alacsonyabb valószínűsége van a munkanélküliségnek. Ennek a helyben állást kereső 12%-nak a 11%-a úgy gondolja, hogy valójában nincs esélye Százhalombattán elhelyezkedni, 70%-uk várakozásai szerint, ha nehezen is, de fog állást találni és 15% számít arra, hogy ez könnyen fog sikerülni. A bizakodók leginkább (akik feltehetően könnyen fognak helyben állást találni) a tanulók között találhatóak, a helyzetüket teljesen reménytelennek tartók pedig a munkanélküliek és a dolgozni szándékozó inaktívak köréből kerülnek ki.

A 2012. évi kutatás és a 2014. évi kismintás vizsgálat alatt a munkanélküliség jobban érintette a nőket, mint a férfiakat.

További a munkanélküliség esélyét befolyásoló tényező az életkor. A városi munkanélküliség legjobban a 30–49 éveseket érinti. Az ennél idősebbekre az átlagosnál kevésbé jellemző a munkanélküliség, de ezt valószínűleg az is magyarázza, hogy a kutatás időszakában sokan ki tudtak „menekülni” karkedvezményes nyugdíjjal a munkaerőpiacról. A legfeljebb 8 általánost végzettek az átlagnál nagyobb, a diplomások kisebb eséllyel munkanélküliek; a tartós munkanélküliség viszont inkább az érettségizetteknél kimagasló. A munkanélküliek körében területi szinten felülreprezentáltak a Lakótelepen, az Ófaluban és az Óvárosban élők. A foglalkoztatottak közül nem meglepő módon szintén a legalacsonyabb végzettségűek vannak rosszabb helyzetben, ez esetben az idősebbek is a hátrányosabb helyzetűek közé sorolhatók; ennek a két csoportnak a biztonságérzete elmarad a többiekétől, nagyobb esélyt látnak arra, hogy egy éven belül elveszítik az állásukat.

A munkaerő-piaci szempontból aktívak közel fele (46%) úgy gondolja, hogy bárhol keresne, legfeljebb csak nehézségek árán találna állást. Ebből a szempontból a nők és az idősebbek különösen rossz helyzetben vannak; ahogy emelkedik az életkor, úgy csökken az optimizmus az állástalálás lehetőségeivel kapcsolatban. Megjegyzendő, az iskolai végzettség nem meghatározó a helyzetértékelésben: a diplomások nem érzik biztosabbnak a helyüket a munkaerőpiacon, mint az alacsonyabb végzettségűek.

Leghátrányosabb helyzetűnek azt a 10%-os csoport definiálható, amelynek tagjai vagy tartósan munkanélküliek, vagy munkanélküliek, és úgy gondolják, hogy helyben nincs esélyük állást találni és máshol sem menne könnyen; akik, függetlenül a jelenlegi aktivitásuktól, úgy gondolják, hogy nem lenne esélyük sehol állást találni, vagy attól tartanak, hogy elveszíthetik a munkahelyüket és úgy gondolják, hogy helyben nem tudnának elhelyezkedni, és máshol sem könnyen. A csoportban közel azonos arányban találunk férfiakat és nőket és a különböző életkori csoportba tartozókat. Az átlagnál nagyobb valószínűséggel érettségizettek és kisebb valószínűséggel diplomások. Jellemzőbben laknak a Lakótelepen vagy Ófaluban, Óvárosban, mint a jobb helyzetben lévők.

Helyzetértékelés kutatások eredményeinek vonatkozásában

A 2012-ben végzett városi foglalkoztatottságra irányuló kutatás és a 2014 őszén végzett 100 fős vizsgálat eredményeit összevetve elmondható, hogy a munkalehetőségek tekintetében Százhalombattát mindkét kutatásban/vizsgálatban a megkérdezettek fele az országos átlagnál kedvezőbb helyzetűnek látta, 25–30% érezte ugyanolyannak a feltételeket a városban, mint máshol és a válaszadók kevesebb, mint 1/10-e szerint volt rosszabb a helyzet a városukban az átlagnál. A helyzet általános értékelése nem független a kérdezett helyzetétől; a jobb munkaerő-piaci helyzetben lévők nagyobb

valószínűséggel látták úgy, hogy a város az országos átlagnál jobb helyzetben van: az aktívak, illetve a már nem érintett nyugdíjasok kedvezőbben látták a város helyzetét, mint a munkaerőpiacon nehézségekkel küzdők; a diplomások, valamint a férfiak is kedvezőbbnek ítélték meg a helyzetet, mint az alacsonyabb végzettségűek és a nők.

A kérdezettek lakóhelye szerint is található különbség a helyzet értékelésében: a Lakótelepen élők az átlagnál valamivel alacsonyabb arányban érzik jobbnak a helyzetet az országos átlagnál; az Újtelepen élők pedig az átlagnál magasabb arányban gondolják úgy, hogy a város helyzete az átlagosnál rosszabb. A foglalkoztatottak többsége (67%) biztonságban érzi magát, egyáltalán nem tartja valószínűnek, hogy a következő egy-két évben elveszítheti az állását. És csak százhalombattai aktív réteg 1/5-e gondolta úgy, hogy munkája megszűnése könnyen elképzelhető, igaz, csak 2-2% tartja nagyon valószínűnek. A Százhalombattán dolgozók és az ingázók között nincs kimutatható különbség az ezzel kapcsolatos helyzetértékelésben. A különböző százhalombattai munkahelyeken dolgozók közül leginkább az önkormányzatnál, illetve önkormányzati tulajdonú vállalatnál és a Finomítóban dolgozók érzik biztonságban magukat, legkevésbé pedig az Erőműnél dolgozók. A helyi kis- és középvállalkozásoknál dolgozók vélelmezett kilátásai az átlagnak megfelelőek. A 2012-es és 2014-es kutatás és vizsgálat során a Százhalombattán lakó aktív korú foglalkoztatott népesség többsége (61%) dolgozott helyben, illetve amennyiben nem dolgozott, de szeretne elhelyezkedni, helyben szeretne munkát találni (az állást keresők 60%-a). A pillanatnyi állapottól függetlenül a megkérdezettek 15%-a úgy gondolta, hogy nem lenne esélye állást találni a városban, 64% viszont úgy **érzi**, nehezen tudna elhelyezkedni – tartósan – helyben. A város környékén, más településeken sem sokkal jobb a helyzet a megkérdezettek értékelése szerint: 10% úgy érzi, hogy nem tudna munkát találni

és 62% úgy, hogy nehezen. Összességében 10% vélte úgy, hogy a környék más településén könnyebben kapna állást, mint Százhalombattán; a többség (57%) ugyanolyannak látta az elhelyezkedési esélyeket és 5% szerint a feltételek Százhalombattán jobbak, mint a környék más településein.⁵

A megkérdezettek valamivel jobbnak látták az esélyeiket Budapesten, mint a környékbeli településeken, 5% utalt arra, hogy a fővárosban nem találna állást, 40% nehezen és 42% könnyen találna. Azok aránya, akik szerint Budapesten jobbak az elhelyezkedési esélyeik, mint Százhalombattán, 32%. Csak Budapesten van esélye elhelyezkedni – érzése szerint – 10%-nak. Ők elsősorban a 30–49 évesek és a jelenleg alkalmazottak közül kerültek ki.

A Dunai Finomító, mint foglalkoztató jövőjével kapcsolatos várakozások inkább kedvezőtleneknek voltak tekinthetőek, de rosszabbak rövidebb távon, mint a következő 5–10 évre: mindössze a megkérdezettek 14%-a várja azt, hogy a következő években több embert fog tudni foglalkoztatni, de hosszabb távon ez az arány már 23%; a foglalkoztatás visszaesését ezen a munkahelyen 41% várja rövidebb távon, de már csak a kérdezettek harmada hosszabb távon. Akik a vizsgálat ideje alatt a Finomítóban dolgoztak, optimistábban látták annak helyzetét: 50%-uk azt gondolja, hogy a közeljövőben ugyanennyi, 16%-uk, hogy több embert fog tudni foglalkoztatni; azok között, akik valaha ott dolgoztak, többségében pesszimisták, 55% gondolta úgy, hogy a közeljövőben kevesebb ember fog tudni ott dolgozni. Hasonló a helyzet a hosszabb távú várakozásoknál is, akik 2012 és 2014-ben ott dolgoztak, nagyobb valószínűséggel voltak optimisták a Finomító jövőjével kapcsolatban.

A Finomítóban dolgozók optimizmusát támasztotta alá az is, hogy 78%-uk egyáltalán

nem tartja valószínűnek, hogy a következő egy-két évben elveszítheti az állását. Az Erőmű sorsáról kevésbé gondolkodtak optimistán a megkérdezettek, mint a Finomítóéről: a többség rövidebb távon a foglalkoztatottak számának csökkenését várja és hosszabb távon is csaknem 50%-os az így vélekedők aránya.

Az Erőmű jövőjével kapcsolatban azok a leginkább pesszimisták, akik jelenleg ott dolgoznak, őket követik azok, akik dolgoztak ott korábban, de még azok is, akiknek nincs tapasztalatuk, fele részben úgy gondolják, hogy az Erőmű a közeljövőben leépítésekre kényszerül. Hasonló a helyzet a hosszabb távú kilátásoknál is. (Itt szükséges megjegyezni, hogy a vizsgálatok órá az Erőmű teljes átalakítása miatt az ott dolgozók számáról pontos adatokat nem tudunk.)

Az Erőműben dolgozók az átlagnál jóval nagyobb arányban gondolták azt, hogy könnyen elképzelhető (45%) vagy nagyon valószínű (9%), hogy elveszítik az állásukat a következő évben. Helyzetük bizonytalanságát jelzi az is, hogy jellemzőbben gondolják azt, hogy nem találnának helyben másik állást, amennyiben elveszítenék az állásukat (25%). A legtöbben a gazdasági helyzetet, a munkahelyek hiányát okolják azért, mert ők vagy a hozzájuk hasonló helyzetű emberek nehézségekkel küzdenek a munkaerőpiacon: a kérdezettek egyharmada ilyen választ adott. Jellemző még a nyelvtudás hiánya és a nem megfelelő szakképzettség is az okok között (13–13%-os arányban jelennek meg), és az idősebb korosztály Százhalombattán is azzal a problémával küzd, hogy egy bizonyos kor felett már nehéz állást találni. A munkanélküliek elsősorban a szakmai tapasztalat hiányát és a kort emelték ki.

Összegzés

A város foglalkoztatási helyzetére ipari dominancia és energetikai, vegyipari ágazati függőség jellemző, amely kedvező szerkezetű munkaképes korúakkal és külső munkaerőtöbblettel párosul. Mindez kiemelkedő

⁵ Az összeg nem adja ki a 100%-ot, mert az adatok nem tartalmazzák azokat, akik a kettő közül bármelyik kérdésre nem tudtak vagy nem akartak válaszolni.

lakossági, városi és vállalkozói jövedelmeket eredményez, a jelentős vállalatkapcsolt szolgáltatások kedvező lehetőségein túl is. Ugyanakkor a fiatalok és a női munkaerő helyben történő foglalkoztatását erősíteni kell, mely során a városi szolgáltatási szektor pozícióit is javítani szükséges (pl. kereskedelem, pénzügyek, képzés). A nagyvállalatok mellett létrejött gazdasági egységek (Battai Ipari Park, különféle vállalkozások), oktatási és kulturális intézmények nem képesek helyben élő aktív munkavállalókat foglalkoztatottá tenni. Jelenleg a foglalkoztatottak 61%-a dolgozik helyben, 39%-a ingázik. Az iparvállalatok további létszámleépítése során megjelenő munkanélküliek számára a helyben történő elhelyezkedés egyáltalán nem megoldott, ahogy ez a kutatás során is láthatóvá vált, a helyben élők vállalkozásainak 35%-a az iparvállalatokhoz köthető, tehát ebben az esetben még további felszabdult munkaerővel kell számolnia a városnak. A szociális támogatási rendszer már ezt sem lesz képes finanszírozni. A város foglalkoztatottsága, valamint a szociális támogatási rendszer fenntarthatósága egyértelműen még mindig a két nagyvállaltól és az önkormányzattól függ, viszont a város politikájának célszerű lenne újragondolni munkahelyeivel összefüggő városmegtartó szerepét. *

FELHASZNÁLT IRODALOM

- A Dunamenti Erőmű MET Csoportja – Társaságunkról. 2015. <http://www.dert.hu/hu/tarsasagunkrol>. Hozzáférés: 2015.07.20. 20:22
- A BATTÁ-INTECH Vállalkozói és Szolgáltató Központ a vállalkozók szolgálatában. (2014.06.30.) <http://www.bip.hu/bel.php?ssz=7>. Hozzáférés: 2015.05.14. 13:15
2011. évi Népszámlálás. 3. Területi adatok. 3.14. Pest megye. (2013). http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/nepsz2011/nepsz_03_14_2011.pdf. Hozzáférés: 2015.04.23. 18:55, 05.10.09:32,06.13. 23:2
- Százhalombatta Városfejlesztési Stratégiája 2009. <http://www.terport.hu/telepulesrendezes-fejlesztes/fejlesztesi> Hozzáférés: 2015.05.20. Százhalombatta város turisztikai marketing stratégiája 2014 (Önkormányzati dokumentum). Százhalombattai Önkormányzat belső anyag
- LAKI ILDIKÓ (2010): *A szocialista iparvárosok különböző formái. Százhalombatta az iparvárosok sorában*. In Á. Varga L. (szerk.): *Urbs: magyar várostörténeti évkönyv V*. A 2009. nov. 18–19-én megrendezett „Szocialista városok? Városok Magyarországon és a Kárpát-medencében” c. konferencia előadásai. Budapest, Budapest Főváros Levéltára. 199–210.
- LAKI ILDIKÓ (2008): *Százhalombatta a fenntarthatóság jegyében*. Városok az ipar szolgálatában. Budapest, Pallas Páholy Kulturális és Kiadói Kft.

